

PROTOCOL MUNICIPAL CONTRA L'ABSENTISME ESCOLAR

REGIDORIA DE BENESTAR SOCIAL

- 1. INTRODUCCIÓ**
- 2. MARC LEGAL**
- 3. OBJECTIUS**
- 4. DEFINICIÓ I CLASSIFICACIÓ DE L'ABSENTISME ESCOLAR**
- 5. COMISSIÓ MUNICIPAL D'ABSENTISME**
- 6. PROTOCOL D'ACTUACIÓ**
 - 1. ACTUACIÓ DEL CENTRE EDUCATIU**
 - 2. ACTUACIÓ DE LA COMISSIÓ MUNICIPAL D'ABSENTISME**
 - 3. ACTUACIÓ DE COSSOS DE SEGURETAT**
 - 4. ACTUACIÓ DELS SERVEIS SOCIALS MUNICIPALS**
- 7. ANNEXOS**

INTRODUCCIÓ

L'absentisme escolar és un problema al qual s'enfronten de forma directa i permanent els centres educatius i que és motiu de preocupació per al desenvolupament municipal.

Aquest problema sorgeix per la no escolarització de les persones menors d'edat o per l'assistència irregular d'aquests als centres educatius. Quan passa açò, tant l'alumnat com el seu ritme d'aprenentatge es ressent i comencen a aparèixer problemes de retard escolar, que si no se solucionen ràpidament, poden derivar en abandonament i fracàs, així com en detriment de les habilitats socials de la futura ciutadania del municipi.

S'entén per absentisme escolar la falta d'assistència continuada al centre educatiu, l'assistència de forma irregular o abandonament del sistema educatiu abans d'haver superat l'edat d'escolaritat obligatòria, ja siga per voluntat de l'alumne, despreocupació o sobreprotecció equivocada dels familiars o reiterades expulsions de classe.

El marc legal que empara el dret a l'educació de les persones, la vigilància de la seua escolarització i el control de les conductes absentistes, requereix un canvi d'actituds en la comunitat educativa i el compromís progressiu de les administracions públiques per assolir-ne la disminució i, a més prevenir-ne l'aparició entre la nostra població escolar.

La nostra societat va prenent consciència de la gravetat i la transcendència de l'absentisme escolar, per la seua estreta relació amb el fracàs escolar i l'abandonament prematur del sistema educatiu. Per aquesta via, la referida conducta inadaptada es constitueix amb freqüència en desencadenant de problemes en el període escolar i de dificultats posteriors per a la inserció professional, amb la qual cos s'incrementa també el risc de desarrelament social i de marginació.

Aquesta consideració ens obliga a abordar-lo de manera global i coordinada, comptant amb la col·laboració de tots els agents que incideixen en l'entorn educatiu i social dels i de les menors.

L'Ajuntament de Peníscola, conscient de tot açò i per complir els compromisos legals que té atribuïts proposa el següent PROTOCOL MUNICIPAL CONTRA L'ABSENTISME ESCOLAR.

MARC LEGAL

El marc normatiu dins del qual es desenvolupen les actuacions contra l'absentisme escolar té com a primer referent la Constitució Espanyola, que defineix les orientacions bàsiques que presideixen tota la legislació educativa.

L'article 27.4 de la Constitució reconeix el dret a l'educació i especifica que «l'ensenyament bàsic és obligatori i gratuït».

La Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les Bases de Règim Local, que atribueix als municipis les seues competències legals inclou en el seu article 25 com una de les

competències dels municipis «participar en la programació de l'ensenyament i cooperar amb l'Administració educativa en la creació, construcció i sosteniment dels òrgans docents públics, intervenir en els seus òrgans de gestió i participar en la vigilància de l'acompliment de l'escolaritat obligatòria» i l'article 4.1.f li reconeix la potestat sancionadora. Igualment, la dita potestat la regula la Llei 39/2015, d'1 d'octubre del Procediment Administratiu Comú de les Administracions Públiques.

La Llei Orgànica 8/1995, de 3 de juliol, reguladora del Dret a l'Educació (LODE), en la seua disposició addicional segona.1, redactada per la Llei Orgànica 10/1999, de 21 d'abril, estableix que les corporacions locals cooperaran amb les administracions educatives corresponents en la vigilància de l'acompliment de l'escolaritat obligatòria.

El Reial Decret 2274/1993, de 22 de desembre, de Cooperació de les Corporacions Locals amb el MEC, els seus articles 10 i 11 tracten de la cooperació en la vigilància d e l'acompliment de l'escolaritat obligatòria.

La Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig d'Educació (LOE) disposa en el seu article 3.3 que l'Educació Primària i l'Educació Secundària Obligatòria constitueixen l'ensenyament bàsic.

Dins del conjunt de deures que les famílies han d'assumir en l'exercici de la pàtria potestat es troba el dret a rebre educació i formació integral de les persones menors que en depenguen (Article 154 Codi Civil).

La Llei Orgànica 10/1995 de 23 de novembre del Codi Penal estableix en el seu article 226 penes de presó o multa als responsables de família que no complisquen els deures legals d'assistència inherents a la pàtria potestat.

La Llei Orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica de les persones menors, en el seu art. 10.1 estableix el dret de les persones menors a rebre de les Administracions Públiques l'assistència adequada per a l'exercici efectiu dels seus drets i que se'n garantisca el respecte. En l'art. 10.3 estableix que les persones menors estrangeres que es troben a Espanya tenen dret a l'educació. En l'art. 13.1 estableix que tota persona o autoritat i especialment aquelles que per la seua professió o funció, detecten una situació de risc o possible desemparament d'una persona menor, ho hauran de comunicar a l'autoritat o als seus agents més pròxims. El art. 13.2 estableix que qualsevol persona o autoritat que tinga coneixements que una persona menor no està escolaritzada o no assisteix al centre escolar de forma habitual i sense justificació, durant el període obligatori, haurà de posar-ho en coneixement de les autoritats públiques competents, que adoptaran les mesures necessàries per a la seua escolarització.

Així mateix, la dita Llei, en el seu art. 18.2.g, reconeix «l'absència d'escolarització o falta d'assistència reiterada i no justificada adequadament al centre educatiu i la permissivitat continuada o inducció a l'absentisme escolar durant les etapes d'escolarització obligatòria» com a circumstància amb la suficient gravetat per entendre la situació de desemparament d'una persona menor.

La Llei Orgànica 4/2000 d'11 de gener sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya, en el seu article 9.1 estableix que les persones estrangeres menors de setze anys tenen el dret i el deure a l'educació, que inclou l'accés a un ensenyament bàsic, gratuït i obligatori.

En l'àmbit de la Comunitat Valenciana, fer referència a l'Ordre de 31 de març de 2006 per la qual es regula el pla de convivència dels centres docents, sense deixar de fer menció al reglament de règim intern que cada centre escolar disposa. També hem de destacar el Decret 39/2008 de 4 d'abril del Consell, estableix tant el dret a l'escolarització com el deure de l'assistència, i preveu les accions sancionadores i les garanties procedimentals consegüents en el cas d'inassistència reiterada a classe no justificada.

La Llei 26/2018, de drets i garanties de la infància i adolescència de la Generalitat Valenciana, estableix que correspon a les Entitats Locals la creació de comissions en l'àmbit local, que s'encarreguen de la prevenció, seguiment i control de l'absentisme i abandonament escolar.

OBJECTIUS

L'objectiu d'aquest protocol és ser una eina útil per garantir l'escolarització bàsica obligatòria i combatre l'absentisme escolar de les persones menors en edat d'escolaritat obligatòria en el municipi de Peníscola.

Objectiu general

-Procurar una assistència regular als centres educatius de tot l'alumnat en edat d'escolarització obligatòria, atenent especialment els i les alumnes amb risc d'absentisme escolar.

Objectius específics

- Detectar els casos d'absentisme, per modificar la conducta absentista i garantir l'assistència de l'alumnat a l'escola en l'etapa d'escolarització obligatòria (de 6 a 16 anys).
- Detectar problemes familiars, socials, personals i educatius com a factors de risc d'absentisme escolar.
- Afavorir les accions preventives des de l'Educació Infantil i Primària.
- Incrementar la coordinació eficaç entre les entitats locals implicades en la prevenció i control de l'absentisme (Sistema Educatiu, Serveis Socials i Policia Local)

DEFINICIÓ I CLASSIFICACIÓ DE L'ABSENTISME

Entenem per absentisme escolar la falta d'assistència continuada al centre educatiu, l'assistència irregular o l'abandonament del sistema educatiu abans d'haver superat l'edat d'escolaritat obligatòria. Una falta d'assistència es considera com a tal si no està degudament justificada.

TIPOLOGIA D'ABSENTISME ESCOLAR	
ESPORÀDIC O INTERMITENT	Falta de tant en tant, sense periodicitat, en qualsevol de les sessions o períodes complets.
DE TEMPORADA	No assisteix en determinades temporades o èpoques
CRÒNIC	No assisteix de forma habitual i es produeix una desescolarització limitada. Falta més dies dels que acudeix. En cas d'Educació Primària + del 20% En cas d'Educació Secundària + 30%
PUNTUAL	Falta contínuament per un fet concret.
DE RETARD	Arriben a classe tard a primera hora contínuament.
ABSOLUT	Matriculació però no assistència al centre
ABANDONAMENT ESCOLAR	Abandona el sistema escolar amb intenció expressa de no tornar-hi. Té major incidència en l'alumnat pròxim a complir l'edat obligatòria d'assistència.

A l'hora d'intervenir en l'absentisme escolar és molt important detectar l'origen d'aquesta situació, que pot estar ocasionada per múltiples factors.

ORIGEN DE L'ABSENTISME ESCOLAR		
FAMILIAR	ACTIU	Les persones menors s'usen per contribuir a l'economia familiar, cuidar dels germans...
	PASSIU	No es dona importància a l'escola, absència de disciplina en els horaris, etc.
	DESARRELAT	Famílies desestructurades, amb dificultats en l'atenció a les persones menors
	NÒMADA	La família es dedica a activitats temporals
ESCOLAR	Rebuig o falta d'adaptació cap a l'alumnat Falta de recursos del centre per atendre l'alumnat Conflictes en l'aula Falta d'estratègies preventives	
SOCIAL	Influència de la dinàmica absentista d'amics/es, companys/es, veïnat... Condicions o ambient del barri Condicions culturals	
PERSONAL	Rebuig cap a l'escola Falta de motivació Rebel·lia (Es dona majoritàriament en l'educació secundària)	

De la mateixa manera, a l'hora de prevenir l'absentisme escolar, hem de prestar atenció a possibles factors de risc que puguin influir i intentar solucionar-los, abans que causen efecte. La taula anterior, a més de mostrar-nos diferents orígens d'absentisme, ens ofereix una sèrie d'indicadors als quals hem d'estar atents.

COMISSIÓ MUNICIPAL D'ABSENTISME ESCOLAR

Aquesta Comissió Municipal d'Absentisme Escolar s'encarregarà de les funcions següents:

- Conèixer els factors que incideixen en l'absentisme escolar a Peníscola.
- Sensibilitzar la població de l'obligatorietat de l'escolarització bàsica.
- Concretar protocol d'actuació per al seguiment de casos.
- Establir les mesures que reduïsquen els índex d'absentisme.
- Realitzar un registre semestral d'absentisme escolar en el municipi.
- Traslladar els expedients d'absentisme no resolt favorablement a la Comissió per a la Declaració de Risc de persones menors per a la seua valoració.

l'estarà formada pels representants següents:

- Alcalde- president de la corporació o regidor en qui delegue.
- 2 representants de Serveis Socials Municipals de l'àrea de la infància i l'adolescència.
- 1 persona representant del CEIP Jaime Sanz
- 1 persona representant de l'IES Alfred Ayza
- 1 persona representant de la Policia Local
- Altres entitats que excepcionalment es considere

La Comissió Municipal d'Absentisme es reunirà amb caràcter ordinari 3 vegades a l'any i amb caràcter extraordinari tantes vegades com la convoque la Presidència o per sol·licitud d'un terç de les persones membres de la Comissió.

PROTOCOL D'ACTUACIÓ

1. Actuació del Centre Educatiu

El control de l'assistència a classe i detecció d'absentisme es passarà diàriament i es prendrà com a mesura significativa d'absentisme un **20% de faltes d'assistència durant un mes sense justificar en Educació Primària i un 25% en Secundària**, durant un mes.

En els casos excepcionals, en els quals es detecten altres indicadors de risc, però no s'hi arribe al percentatge de faltes establert, el centre educatiu derivarà igualment el cas als Serveis Socials a través del full de notificació de possible situació de desprotecció de la persona menor des del centre educatiu.

Des dels centres educatius del municipi, el protocol a seguir és el següent: quan un alumne / una alumna falta injustificadament a classe durant 3 dies consecutius, es telefona a la família, si aquests justifiquen la falta, no es realitzen més actuacions. Si no es justifica o no s'aconsegueix contactar amb la família, es telefona durant una setmana tots els dies, si es manté contacte amb les persones responsables, no es realitzen més actuacions, si no s'aconsegueix contactar-hi, s'envia una carta amb justificant de recepció a la família, i si no responen, es notifica el cas a Serveis Socials, a través del full de notificació oportú, acompanyat del full de comunicació que apareix en l'**Annex I** i la llista de faltes.

Conjunt a la derivació del cas als Serveis Socials. El centre educatiu haurà d'informar a la família d'aquesta decisió per escrit, mitjançant el model que es proposa en l'**Annex II**.

2. Actuació de la Comissió Municipal d'Absentisme

La Comissió Municipal d'Absentisme Escolar té les competències corresponents per a la consecució dels objectius del Protocol Municipal contra l'Absentisme i dissenyarà els programes de prevenció, seguiment i suport de persones menors absentistes.

Des de la Comissió Municipal d'Absentisme Escolar, s'ofereix orientació als centres en referència a les mesures preventives que poden dur a terme.

3. Actuació dels Cossos de Seguretat (Policia Local i Guàrdia Civil)

Per part d'aquesta institució, considerem dues vies d'actuació diferents, segons l'estat d'escolarització en què es trobe l'alumne: si no assisteix a classe, o simplement és que no està escolaritzat.

Pautes d'actuació si l'alumne o alumna està escolaritzat o escolaritzada.

Es dona quan, dins de l'horari normal de classe, qualsevol agent detecta una persona menor fora del recinte d'un centre escolar. En aquest cas, l'agent procedirà de la manera següent:

- Recaptar les dades d'identificació (nom, cognoms, edat, adreça, centre educatiu i curs al qual assisteix, així com les dades de la seua família o responsable legal).
- El/la menor serà lliurat al centre educatiu, on es contrastaran les dades aportades. I s'informarà a l'òrgan competent de l'actuació realitzada.

Si la persona menor té el seu domicili en una altra localitat diferent a la nostra, es posarà en contacte amb la Policia Local del lloc de residència, perquè contacten amb la família i passen a recollir-lo. Arribada la família, se seguirà el mateix procediment que en primer supòsit. S'informarà també mitjançant notificació a Serveis Socials als quals pertany el domicili de la persona menor dels fets ocorreguts.

Pautes d'actuació si l'alumne/a NO està escolaritzat/ada:

Si la persona menor té el seu domicili a Peníscola, com en el cas anterior, es formalitza la notificació oportuna, fent constar el lloc i les circumstàncies de la detecció. A continuació, es trasllada al domicili familiar i se'ls indica l'obligatorietat de l'escolarització, i es busca un acord i compromís de fer-la efectiva.

En el supòsit que en el domicili no hi hagués cap persona responsable, es procedirà al trasllat del/la menor al retén corresponent.

Si l'alumnat absentista té el seu domicili en una altra localitat diferent a la nostra, el cos de seguretat es posarà en contacte amb el del municipi al qual pertany la persona menor, amb la finalitat que contacten amb la família o que aquesta passe a recollir-lo. Amb la família se seguirà el mateix procediment del supòsit anterior i es notificarà el fet al departament de Serveis Socials del municipi on visca el/la menor, perquè procedisquen a la seua escolarització.

A més, en el cas de no escolarització i de donar-se una circumstància que agreuge la situació de la persona menor, siga notificat el Ministeri Fiscal de Castelló Secció de Menors, per una possible situació de desemparament.

4. Actuació dels Serveis Socials

La intervenció es du a terme després de la notificació mensual de la situació d'absentisme, i de la intervenció realitzada per part dels centres educatius del municipi. Prèviament, els pares hi han sigut informats des de l'àmbit educatiu. Els Serveis Socials Municipals, una vegada han rebut la derivació formal del cas, duren a terme les actuacions següents:

- 1) Comprovar si hi ha historial social de la família i, si escau, antecedents
- 2) Citar la família en les Dependències de Serveis Socials amb la finalitat d'exposar-los la situació. S'informarà a la família de les repercussions que té la situació d'absentisme de la persona menor en l'àmbit legal i educatiu, i se la invitarà que exposen les causes que la motiven. De tot això, es prendrà nota i quedarà escrit en una **compareixença escrita (Annex III)**.
A més, es valoraran altres possibles indicadors de risc en la persona menor o l'entorn familiar que puguin motivar la intervenció en l'àmbit familiar.
- 3) Anàlisi i valoració del cas i de les circumstàncies, amb l'oferiment d'alternatives i solucions al problema en funció de les seues causes. Es realitzarà un **informe de valoració d'absentisme (Annex IV)**.
- 4) En cas necessari, realitzar una intervenció socioeducativa i/o familiar.
- 5) Informar al centre educatiu de les actuacions realitzades i mantenir un seguiment del cas.

En el cas que hi persistisca la situació d'absentisme, i per tant, de risc en la persona menor, s'informarà, en el cas que corresponga, a la Direcció Territorial de Benestar Social, si persisteix la situació de risc en la persona menor i s'esgoten els recursos municipals.

ANNEX I. COMUNICACIÓ ABSENTISME ALS SERVEIS SOCIALS

Alumne/a			
Curs		Tutor/a	
Pare			
Mare			
Adreça		Tel.:	

MESURES REALITZADES PEL CENTRE ESCOLAR (Marqueu amb una X)

- Notificació a la família
- Entrevista amb la família

Altres intervencions realitzades:

VALORACIÓ DE L'ENTREVISTA:

OBSERVACIONS QUE ES CONSIDEREN D'INTERÉS:

ANNEX II. MODEL DE CARTA DEL CENTRE EDUCATIU A LA FAMÍLIA

Sr. (Nom i cognoms)

Sra. (Nom i cognoms)

(Domicili)

Ateses les contínues faltes d'assistència que presenta el seu fill / la seua filla

tenint en compte que aquest fer repercuteix negativament en el seu procés educatiu i el seu desenvolupament personal i social, a més d'una vulneració dels Drets de la Infància.

Per causa de la situació esmentada i la no assistència a les entrevistes plantejades des d'aquest centre per intentar solucionar el problema, **tenim el deure de comunicar-li que:**

D'acord amb l'art.13.2 de la Llei Orgànica 1/1996, aquest Centre té l'obligació d'informar, i ha informat, de la situació escolar del seu fill / de la seua filla als Serveis Socials Municipals competents en la matèria.

(Lloc i data)

La Direcció del Centre Educatiu (Nom)

ANNEX III. COMPAREIXENÇA ESCRITA

Sr./Sra. _____,
amb DNI/NIE _____, amb domicili en _____,
com a pare/mare del xiquet/a _____,
alumne/a del Centre _____,
havent sigut citat per l'Equip Municipal de Serveis Socials de Peníscola a una entrevista
amb la finalitat de resoldre el problema que suposen les nombroses faltes d'assistència
injustificades del meu fill / de la meua filla per a la seua formació i integració socials,
mitjançant aquest document

COMPAREIX I DECLARA:

PRIMER.- Que les freqüents faltes d'assistència es deuen a

Per a acreditar-ho aporten certificat de

SEGON.- Com a possible solució a aquest problema, es compromet a

TERCER.- El/La compareixent reconeix ser informat/ada sobre les obligacions que la llei imposa a les famílies respecte a l'educació dels seus fills/filles, així com de les conseqüències derivades del seu incompliment i es compromet, sota la seua responsabilitat, a comunicar a l'altre progenitor el contingut i la finalitat d'aquesta compareixença.

Peníscola, de de 2020 .

EL FUNCIONARIAT

EL/LA COMPAREIXENT

ANNEX IV. INFORME DE VALORACIÓ D'ABSENTISME ESCOLAR

1. DADES D'IDENTIFICACIÓ DEL MENOR I DE LA FAMÍLIA	
MENOR:	
Data de naixement:	
Domicili:	
Centre escolar:	Curs:
PARE/MARE:	DNI:
Domicili:	
Tel.:	
PARE/MARE:	DNI:
Domicili:	
Tel.:	

2. CLASSIFICACIÓ DE L'ABSENTISME
TIPUS ABSENTISME
CAUSA

3. DESCRIPCIÓ DE LA SITUACIÓ I INTERVENCIONS REALITZADES

4. VALORACIÓ

Peníscola, de de 2020

Firma